

SABIEDRISKO
PAKALPOJUMU
REGULĒŠANAS
KOMISIJA

KONSULTĀCIJU DOKUMENTS

par universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodikas projektu

2022.gada 27.janvārī
Rīga

Ūnijas iela 45
Rīga, LV-1039
Latvija

T: +371 67097200
F: +371 67097277
E: sprk@sprk.gov.lv

www.sprk.gov.lv

Satura rādītājs

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums.....	3
II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība	3
Pamatojums.....	3
2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas	5
3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	5
4) Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	5

Pielikumā:

Lēmuma projekts "Universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodika".

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums

Konsultāciju dokumenta mērķis ir informēt sabiedrību un uzzināt tirgus dalībnieku viedokli par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) lēmuma projektu "Universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodika" (turpmāk – Metodikas projekts).

Metodikas projekts paredz kārtību, kādā universālā pasta pakalpojuma sniedzējs aprēķina universālā pasta pakalpojuma tīrās izmaksas (turpmāk – tīrās izmaksas), kā arī iesniedzamās informācijas apjomu un tās iesniegšanas kārtību Regulatoram tīro izmaksu apstiprināšanai, jo mainījies tiesību norma, ar kuru Regulatoram Pasta likumā noteikts deleģējums noteikt tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodiku. Proti, saskaņā ar Pasta likuma pārejas noteikumu 24.punktu 2022.gada 1.janvārī spēkā stājās grozījumi Pasta likuma 30.pantā. Līdz grozījumu spēkā stāšanās dienai deleģējums Regulatoram bija noteikts Pasta likuma 30.panta otrajā daļā, savukārt pēc – Pasta likuma 30.panta trešajā daļā.

Pasta likuma pārejas noteikumu 27.punktā noteikts, ka Regulatoram līdz 2022.gada 31.martam jāizdod Pasta likuma 30.panta trešajā daļā minētā metodika. Līdz jaunas metodikas apstiprināšanai piemēro Regulatora 2013.gada 11.oktobra lēmumu Nr.1/29 "Universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodika" (turpmāk – Metodika), ciktāl tā nav pretrunā ar Pasta likumu.

Nemot vērā minēto, Regulators ir sagatavojis Metodikas projektu atbilstoši Pasta likumā ietvertajam deleģējumam. Plānots, ka Metodikas projekts stāsies spēkā 2022.gada 1.aprīlī.

Priekšlikumus un komentārus par Metodikas projektu lūdzam Regulatoram iesniegt rakstveidā, nosūtot uz adresi Ūnijas iela 45, Rīga, LV-1039, vai elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv, līdz **2022.gada 11.februārim**.

Regulatora sagatavotais Metodikas projekts ir pievienots šā dokumenta pielikumā.

II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība

Pamatojums

Pasta likuma 30.panta otrajā daļā (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2021.gada 31.decembrim) bija noteikts, ka universālā pasta pakalpojuma sniedzējs tīrās izmaksas aprēķina saskaņā ar Regulatora noteikto tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodiku. Uz minētā deleģējuma pamata Regulators pieņēma Metodiku. Saskaņā ar Pasta likuma pārejas noteikumu 24.punktu 2022.gada 1.janvārī spēkā stājās grozījumi Pasta likuma 30.pantā. Attiecīgi šobrīd deleģējums Regulatoram noteikt tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodiku noteikts 30.panta trešajā daļā. Savukārt Pasta likuma pārejas noteikumu 27.punkts noteic, ka Regulators līdz 2022.gada 31.martam izdod šā likuma 30.panta trešajā daļā minēto metodiku. Līdz minētās metodikas spēkā stāšanās dienai piemēro Metodiku.

Tā kā tiesību norma, uz kuras pamata izdota Metodika, ir zaudējusi spēku, Regulatoram ir jānosaka tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodika saskaņā ar Pasta likuma 30.panta trešo daļu.

Atbilstoši Pasta likumā noteiktajam Regulators nosaka universālā pasta pakalpojuma saistības pasta komersantam. Ja universālā pasta pakalpojuma saistību izpilde ir radījusi zaudējumus un šā pakalpojuma sniedzējs pakļauts netaisnīgam finansiālajam apgrūtinājumam, universālā pasta pakalpojuma sniedzējs ir tiesīgs līdz kārtējā gada 1.septembrim iesniegt Regulatoram apstiprināšanai izmaksu aprēķinu un tā pamatojumu par iepriekšējo kalendāra gadu. Universālā pasta pakalpojuma sniedzējs tīrās izmaksas aprēķina atbilstoši Regulatora noteiktajai tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodikai. Tāpat Pasta likumā noteikts,

ka universālā pasta pakalpojuma sniedzējs nodrošina, ka tiro izmaksu aprēķinu pārbauda zvērināts revidents atbilstoši Revīzijas pakalpojumu likumam. Tiro izmaksu aprēķina pārbaude ietver arī aprēķinu veikšanai izmantoto datu patiesuma un pamatotības pārbaudi.

Savukārt būtiskākās izmaiņas Pasta likuma 30.pantā¹ ir saistītas ar to, ka daļa prasību no Pasta likuma 31.panta un 31.²panta (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2021.gada 31.decembrim) ir pārnestas uz Pasta likuma 30.pantu, tādējādi tiro izmaksu noteikšanai nodrošinot loģisku darbību secību vienā pantā. Tiro izmaksu aprēķināšanas un apstiprināšanas noteikumi papildināti arī ar nosacījumiem, kuriem izpildoties Regulators apstiprina tīrās izmaksas. Saskaņā ar Pasta likuma 30.panta septīto daļu šie nosacījumi ir:

1. universālā pasta pakalpojuma sniedzējs ir ievērojis universālā pasta pakalpojuma saistības un to izpildes nosacījumus. Universālā pasta pakalpojuma saistības uzskata par izpildītām arī tad, ja ar Regulatoru ir saskaņotas atsevišķas izmaiņas noteikto universālā pasta pakalpojuma saistību izpildē, kā arī tad, ja konstatētās universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes nepilnības novērstas Regulatora norādītajā veidā un termiņā;
2. tīrās izmaksas un papildu ieguvums ir aprēķināts atbilstoši Pasta likuma 30.panta trešajā daļā noteiktajai metodikai;
3. universālā pasta pakalpojuma sniedzējs ir pakļauts netaisnīgam finansiālajam apgrūtinājumam, ja tīrās izmaksas, no kurām atņemts papildu ieguvums, veido zaudējumu, kas vienāds ar vienu procentu no kopējiem ieņēmumiem par universālā pasta pakalpojuma nodrošināšanu vai ir lielāks par to.

Attiecīgi Metodikas projektā salīdzinājumā ar Metodiku ir papildināts iesniedzamās informācijas apjoms, kas Regulatoram nepieciešama, lai izvērtētu universālā pasta pakalpojuma sniedzēja aprēķinātās tīrās izmaksas, kā arī precizēta informācijas iesniegšanas kārtība.

Šobrīd saskaņā ar Metodiku papildu ieguvums tiek aprēķināts atbilstoši Metodikā noteiktajai formulai, kur viens no rādītājiem ir apgrozījums no pārējiem sniegtajiem pakalpojumiem, kas universālā pasta pakalpojuma sniedzējam jāaprēķina, ievērojot Metodikas noteiktos kritērijus. Savukārt Metodikas projektā ir precizēta papildu ieguvuma formula, proti, formulā ietverts papildu ieguvuma aprēķins un noteikts, ka attiecībā uz apgrozījumu formulā tiek ietverts apgrozījums, kas veidojas gan no sūtījumiem par īpašajiem tarifiem, gan kopējais apgrozījums.

Nemot vērā minēto, Metodikas projektā ietverti tehniski un redakcionāli precizējumi, kā arī precizējumi pēc būtības attiecībā uz papildu ieguvuma aprēķinu un iesniedzamo informāciju Regulatoram tiro izmaksu aprēķināšanai. Attiecīgi būtiskākie grozījumi ir Metodikas projekta:

1. 5.punktā – noteikta formula papildu ieguvuma aprēķinam, kas paredz papildu ieguvuma aprēķinā ietvert tādus rādītājus kā apgrozījums no sūtījumiem par īpašajiem tarifiem, kopējais apgrozījums un peļņas procents, kas aprēķināts kā attiecība starp komersantu peļņu vai zaudējumiem pēc nodokļiem pret komersantu apgrozījumu (pasta un kurjeru darbības nozarē), izmantojot pēdējo pieejamo Centrālās statistikas pārvaldes publicēto informāciju par komersantu finanšu analīzes rādītājiem;
2. 6.punktā – noteikta informācija, kas universālā pasta pakalpojuma sniedzējam ir jāiesniedz Regulatoram, ja universālā pasta pakalpojuma saistību izpilde ir radījusi zaudējumus, šā pakalpojuma sniedzējs ir pakļauts netaisnīgam finansiālajam apgrūtinājumam un universālā pasta pakalpojuma sniedzējs iesniedz Regulatoram

¹ Skatīt 2021.gada 21.oktobra likuma "Grozījumi Pasta likumā" sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojuma (anotācijas) I sadaļas 2.punktu. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/E968B6C81FAD4A90C22587580039F35A?OpenDocument#B>.

apstiprināšanai tīro izmaksu aprēķinu un tā pamatojumu par iepriekšējo kalendāro gadu.

2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas

Metodikas projekta izstrādē netika iesaistītas citas institūcijas.

3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Metodikas projektā ietvertais regulējums ietekmēs universālā pasta pakalpojuma sniedzēju.

4) Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Metodikas projekta ietekme uz universālā pasta pakalpojuma sniedzēju salīdzinājumā ar Metodiku ir vērtējama kā neitrāla vai drīzāk pozitīva. Proti, Metodikas projekts pēc būtības ir izstrādāts, jo Regulatoram dotais deleģējums ar grozījumiem Pasta likumā ietverts citā pantā. Savukārt Metodikas projektā ietvertais tiesiskais regulējums attiecībā uz papildu ieguvuma aprēķinu precīzē universālā pasta pakalpojuma sniedzējam nosacījumus, kā veikt papildu ieguvuma aprēķinu. Tāpat Metodikas projektā ietvertā iesniedzamās informācijas apjoma precizēšana ir vērsta uz to, lai Regulators varētu efektīvi izvērtēt tīro izmaksu aprēķinu un samazināt nepieciešamību lūgt universālā pasta pakalpojuma sniedzējam iesniegt papildu informāciju.

Priekšsēdētāja

A. Ozola

* DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.

Universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodika

Izdota saskaņā ar Pasta likuma
30.panta trešo daļu un
likuma „Par sabiedrisko
pakalpojumu regulatoriem”
25.panta pirmo daļu

1. Universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodika (turpmāk – metodika) nosaka kārtību, kādā universālā pasta pakalpojuma sniedzējs aprēķina un nosaka universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīrās izmaksas (turpmāk – tīrās izmaksas), kā arī Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (turpmāk – Regulators) iesniedzamās informācijas apjomu un tās iesniegšanas kārtību tīro izmaksu apstiprināšanai.
2. Universālā pasta pakalpojuma sniedzējs izmaksas, kas saistītas ar universālā pasta pakalpojuma sniegšanu, aprēķina atbilstoši Regulatora noteiktajai universālā pasta pakalpojuma tarifū aprēķināšanas metodikai (turpmāk – tarifū metodika).
3. Universālā pasta pakalpojuma sniedzējs aprēķina tīrās izmaksas par kalendāro gadu, aprēķinot atsevišķi katra universālā pasta pakalpojumā ietilpstošā pasta pakalpojuma tīrās izmaksas atbilstoši tarifū metodikā noteiktajam izmaksu sadalījumam saskaņā ar šādu formulu:

$$TI = \sum_{i=1}^4 TI_i = \sum_{i=1}^4 [(I_z^{arUP} - I_e^{arUP}) - (I_z^{bezUP} - I_e^{bezUP})]_i$$

kur

TI – tīro izmaksu summa (EUR);

TI_i – tīrās izmaksas katram konkrētajam universālā pasta pakalpojumā ietilpstošajam pasta pakalpojumam, kas norādītas no TI₁ līdz TI₄;

TI₁ – tīrās izmaksas iekšzemes un pārrobežu vēstuļu korespondences sūtījumu (tajā skaitā ierakstītu un apdrošinātu sūtījumu) savākšanai, šķirošanai, pārvadāšanai un piegādei, kuru svars nepārsniedz divus kilogramus (EUR);

TI₂ – tīrās izmaksas iekšzemes un pārrobežu pasta paku sūtījumu (tajā skaitā apdrošinātu sūtījumu) savākšanai, šķirošanai, pārvadāšanai un piegādei, kuru svars nepārsniedz 10 kilogramus (EUR);

TI₃ – tīrās izmaksas pārrobežu pasta paku (tajā skaitā apdrošinātu) piegādei, kuras saņem no citām Eiropas Savienības valstīm un kuru svars nepārsniedz 20 kilogramus (EUR);

TI₄ – tīrās izmaksas abonēto preses izdevumu savākšanai, šķirošanai, pārvadāšanai un piegādei (EUR);

- I_z^{arUP} – izdevumi, kas rodas, nodrošinot konkrētā universālā pasta pakalpojumā ietilpstošo pasta pakalpojumu, ja noteiktas universālā pasta pakalpojuma saistības (EUR);
- I_e^{arUP} – ieņēmumi, kas rodas, nodrošinot konkrētā universālā pasta pakalpojumā ietilpstošo pasta pakalpojumu, ja noteiktas universālā pasta pakalpojuma saistības (EUR);
- I_z^{bezUP} – izdevumi, kas rodas, nodrošinot konkrētā universālā pasta pakalpojumā ietilpstošo pasta pakalpojumu, ja nav noteiktas universālā pasta pakalpojuma saistības (EUR);
- I_e^{bezUP} – ieņēmumi, kas rodas, nodrošinot konkrētā universālā pasta pakalpojumā ietilpstošo pasta pakalpojumu, ja nav noteiktas universālā pasta pakalpojuma saistības (EUR).
4. Tīro izmaksu summa nepārsniedz zaudējumus no universālā pasta pakalpojuma sniegšanas, kas aprēķināti saskaņā ar tarifu metodiku.
5. Universālā pasta pakalpojuma sniedzējs papildu ieguvumu aprēķina saskaņā ar šādu formulu:

$$PI = A_{ip} \times \left(1 - \frac{A_{ip}}{A_k}\right) \times pp,$$

- kur
- PI – papildu ieguvums (EUR);
- A_{ip} – apgrozījums (ieņēmumi) no sūtījumiem par īpašo tarifu (EUR);
- A_k – kopējais apgrozījums (ieņēmumi) (EUR);
- pp - peļņas procents, kas aprēķināts kā attiecība starp komersantu peļņu vai zaudējumiem pēc nodokļiem pret komersantu apgrozījumu (pasta un kurjeru darbības nozarē), izmantojot pēdējo pieejamo Centrālās statistikas pārvaldes publicēto informāciju par komersantu finanšu analīzes rādītājiem.
6. Ja universālā pasta pakalpojuma sniedzējs līdz kārtējā gada 1.septembrim iesniedz Regulatoram apstiprināšanai tīro izmaksu aprēķinu un tā pamatojumu par iepriekšējo kalendāro gadu, universālā pasta pakalpojuma sniedzējs sagatavo un Regulatoram iesniedz arī šādu informāciju:
- 6.1. papildu ieguvuma aprēķinu saskaņā ar šīs metodikas 5.punktā noteikto formulu;
 - 6.2. aprēķinu, kas pamato, ka universālā pasta pakalpojuma sniedzējs ir pakļauts netaisnīgam finansiālajam apgrūtinājumam;
 - 6.3. zvērināta revidenta ziņojumu par tīro izmaksu aprēķina pārbaudi;
 - 6.4. saņemto kompensācijas summu no valsts budžeta, ja tāda piešķirta.
7. Atzīt par spēku zaudējušu Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2013.gada 11.oktobra lēmumu Nr.1/29 „Universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodika” (Latvijas Vēstnesis, 2013, 204.nr.; 2015, 240.nr.).
8. Metodika stājas spēkā 2022.gada 1.aprīlī.

Informatīvā atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

Metodikā iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes 1997.gada 15.decembra Direktīvas 97/67/EK par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai;
- 2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 10.jūnija Direktīvas 2002/39/EK, ar ko Direktīvu 97/67/EK groza attiecībā uz Kopienas pasta pakalpojumu turpmāko atvēršanu konkurencei;
- 3) Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 20.februāra Direktīvas 2008/6/EK, ar ko Direktīvu 97/67/EK groza attiecībā uz Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus pilnīgu izveidi.

Priekšsēdētāja

A. Ozola